

muassasalari kontentni nazorat qilish, maxfiylikni ta'minlash va noto'g'ri ma'lumotlardan himoya qilish zarurati kabi muayyan muammolarga duch kelmoqda.

Ijtimoiy tarmoqlardan samarali foydalanish bo'yicha tavsiyalar:

- tarmoqdagi xatti-harakatlar qoidalarini, xavfsizlik va maxfiylikni ta'minlash choralarini belgilovchi ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish siyosatini ishlab chiqish.

- talabalar ijtimoiy tarmoqlar bilan ishlash, shu jumladan, kiberxavfsizlik va axborotni tanqidiy idrok etish masalalari.

- Ijtimoiy tarmoqlardan nafaqat ma'lumot tarqatish kanali, balki interaktiv ta'lim, loyiha ishlari va professional muloqotni tashkil qilish vositasi sifatida ham foydalanish.

- Talabalarni kelajakda ish qidirishda va professional o'zini namoyon qilishda yordam beradigan o'zlarining professional raqamli izlarini yaratishga undash.

Shunday qilib, tavsiya etilyotgan pedagogik shartlarni amalga oshirish kasbning texnologik tarkibiy qismini, maxsus bilim, ko'nikma va o'zlashtirish motivlarini rivojlantirish orqali texnik va texnologik kompetensiyani har tomonlama shakllantirish imkonini beradi.

Adabiyotlar

1. Алдияров К.Т. Интеграция обучения информатике и общетехническим дисциплинам в системе технического и профессионального образования в Республике Казахстан: автореферат дисс. ... док. пед. наук. – М.: 2013. –С. 47.

2. Борисов А.В. Повышение качества технико-технологической подготовки будущих учителей технологии (на примере обучения токарной обработке конструкционных материалов) [Текст]: дис. ... канд. пед. наук. – Сыктывкар: 2003. –С. 133.

3. Худяков А.Ю. Технологическая компетентность – одно из важнейших качеств учителя трудового обучения. // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. 2017. № 3. -С. 101-109.

REZYUME. Maqolada kompetensiya yondashuvi asosida talabalarning texnik va texnologik tayyorgarligini shakllantirish haqida fikr yuritilgan bo'lib, bunda talabalarning texnik va texnologik tayyorgarligini shakllandirishda o'quv jarayoniga sun'iy intellekt (AI), robototexnika va raqamli texnologiya vositalarini qo'llashning asosiy yo'nalishlari tahlil etilgan hamda ijtimoiy tarmoqlardan samarali foydalanish bo'yicha tavsiyalar berilgan.

РЕЗЮМЕ. В статье рассматривается формирование технико-технологической готовности обучающихся на основе компетентностного подхода, а также анализируются основные направления применения инструментов искусственного интеллекта (ИИ), робототехники и цифровых технологий в образовательном процессе при формировании технико-технологической готовности обучающихся. и даны рекомендации по эффективному использованию социальных сетей.

SUMMARY. The article discusses the formation of technical and technological readiness of students based on the competence approach, and analyzes the main directions of applying artificial intelligence (AI), robotics and digital technology tools to the educational process in the formation of technical and technological readiness of students and recommendations are given on effective use of social networks.

O'QUVCHILARNING O'QUV YUTUQLARINI BAHOLASHDA «GOOGLE FORMS»NING IMKONIYATLARIDAN FOYDALANISH

Sh.M.Pardayev – katta o'qituvchi

O'zbekiston milliy universiteti Jizzax filiali

Tayanch so'zlar: baholash, formativ baholash, summativ baholash, onlayn nazorat, Google Forms, test.

Ключевые слова: оценивание, формативное оценивание, суммативное оценивание, онлайн-контроль, Google Формы, тест.

Key words: assessment, formative assessment, summative assessment, online control, Google Forms, test.

Hozirgi kunda umumiy o'rta ta'lim maktablarida o'qitish jarayoniga tatbiq etilayotgan yangilangan ta'lim dasturida bilim berish mazmuni yangilanib, o'quvchi, o'qituvchi va hatto ota-onalarning ta'lim jarayonidagi o'rni va roliga yangicha nuqtayi nazarlar shakllantirilmoqda. O'quv jarayonida har qanday pedagogik usul va uslublar qo'llanilsada, asosiy maqsad – o'quvchilarning dastur materialini mazmunini o'zlashtirilishiga, mavzuga bo'lgan qiziqishlarining ortishiga, olgan bilimlarini hayotda qo'llay olishiga erishish hisoblanadi. Darsda qo'llaniladigan usul va uslublar natijasida o'quvchi yakka holda, juftlikda va guruhda ishlashga o'rganadi, mustaqil fikrlaydi, izlanadi, tajriba o'tkazadi hamda olgan bilimlarini hayotda qo'llay oladigan shaxsga aylanadi. Yangilangan ta'lim dasturida o'quvchilarning bilim darajasi mezonli baholash yordamida amalga oshiriladi.

Baholash – o'quvchilarning axloqiy va aqliy rivojlanishiga hamda ularning hayotiy zarur bo'lgan kompetentliklarni egallashiga qaratilgan bilim faoliyatini o'lchash, talqin va tahlil qilish, shuningdek, ta'lim sifatini yaxshilash maqsadida davlat ta'lim standarti talablariga ushbu faoliyat natijalarining muvofiqligini aniqlash uchun o'qituvchilar, o'quvchilar, ota-onalar bilan qayta aloqa o'rnatish jarayonidir.

Baholash o'qituvchilarga o'z o'quvchilarini tushunishga, ta'lim jarayonini nazorat qilishga, shuningdek, qulay o'quv muhitini yaratishga yordam beradigan keng ma'lumot spektrini o'z ichiga oladi. O'qituvchilar quyidagi vazifalarni bajarish uchun baholashdan foydalanadilar: shakllangan bilimlar hajmini va o'qitishdagi kompetentlik, ehtiyojlarning shakllanganlik darajasini aniqlash hamda o'qitish va o'zlashtirish yoki o'quvchilar tomonidan ta'lim natijalari yutuqlari monitoringi jarayonida o'quvchilar duch keladigan qiyinchiliklarni topish; ta'lim vazifalarini aniqlash: baholash natijalari ta'limning kelgusidagi

dasturini (mazmunini) aniqlaydi va ta'lim dasturini moslash yoki turlash zaruratini aniqlash imkoniyatini beradi; o'qitish materialini saralash; qulay o'quv muhitini ta'minlash uchun ta'lim jarayonida qanday matnlarni, ularning qanday darajada ekanligi va murakkabligini qo'llash zarurligini aniqlash imkoniyatini beradi; o'qitish usullarini tanlash; baholash natijalari asosida o'qituvchi ma'lumotni samaraliroq o'zlashtirishga yordam beradigan o'qitish usullarini tanlaydi; sayoz bilimga ega bo'lgan ba'zi o'quvchilarga ko'mak ko'rsatish: baholash natijasida darsgacha, dars paytida va darsdan keyin alohida yordam kerak bo'lgan o'quvchilarni aniqlashi; sinfni samaraliroq boshqarishni tashkil qilish: o'quvchilarni o'quv guruhlariga birlashtirish, topshiriqlarni taqsimlash, qulay o'quv muhitini yaratish va h.k.

Mezonli baholash – berilgan mezonlar asosida o'quvchilarning aniq erishgan natijalari bilan o'qitishdan kutilayotgan natijalarni o'zaro taqqoslash jarayonidir. Umumta'lim maktablaridagi mezonli baholash tizimi formativ va summativ baholashdan iborat.

Formativ baholash, material o'zlashtirishning o'ziga xos xususiyatlarini (ish bajarish sur'atini, mavzuni o'zlashtirish yo'llarini va h.k.) hisobga olgan holda o'quvchilar taraqqiyotini aniqlash uchun, shuningdek, muvaffaqiyatga erishish uchun tavsiyalar ishlab chiqish maqsadlarida qo'llaniladi. O'qituvchi formativ baholashda o'qitishni o'z vaqtida to'g'rilab turish, rejalashtirishga o'zgarishlar kiritish uchun, o'quvchilar esa – o'zlari bajarayotgan ish sifatini yaxshilash uchun foydalanadi. O'quvchining taraqqiyoti ta'lim sohalar doirasida o'qitish maqsadlariga qo'shilgan ma'lum natijalarga erishish sifatida, o'quvchi tomonidan bajarilgan aniq bir ish asosida aniqlanadi [5].

. Formativ baholash – bu o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi o'zaro qayta aloqaning uzluksiz jarayonidir. Qayta aloqa og'zaki va yozma, formal va noformal bo'lishi

mumkin. Bu o'quv maqsadiga erishish uchun kelgusidagi xatti-harakatlarni to'g'rilash maqsadida o'quvchilarning yutuqlari haqida muntazam ma'lumot olish jarayoni hisoblanadi. U o'qituvchiga o'quvchi bilimini o'zlashtirishining joriy darajasini xolisona baholash, o'quv materialini yetarlicha o'zlashtirilmaganini diagnostika qilish imkonini beradi, shu bilan bir qatorda eng muhimi, kelgusida ta'lim jarayonini yaxshilashga yordam beradi. Formativ baholash o'quvchilarning ta'lim olishga bo'lgan qiziqishini oshirishga, mustaqil o'quv malakalarini, shaxsiy ta'lim uchun javobgarlikni shakllantirishga yordam beradi. Og'zaki savol-javob, kuzatish, mazmun tuzilishiga mos topshiriq, taqdimotlar, portfolio, guruhda ishlash, ijodiy topshiriqlar, o'zini o'zi baholash va o'zaro baho berish baholashning ushbu turi vositalari bo'lishi mumkin [5].

Summativ baholash mavzu, bo'lim, to'liq kursni o'rganish yakuni bo'yicha bilimlar, malakalar, ko'nikmalar, kompetentliklarning shakllanganlik darajasini aniqlash uchun mo'ljallangan. Summativ baholash tekshirish ishlarining har xil turlarini bajarish natijalari bo'yicha o'tkaziladi: test, nazorat, laboratoriya, tadqiqot ishlari; bayon, esse, loyiha, og'zaki taqdimot, imtihon, ijodiy topshiriqlar va boshqalar. Differentsiatsiya uchun summativ baholash natijalari eng kichik ahamiyatga ega. Baholashning har qanday turidan foydalanish aniq ifodalangan mezonlar ishlab chiqishni ko'zda tutadi. Ular tushunish oson tilda ifoda qilingan va o'quvchilarga tushunarli bo'lishi kerak. Bu baholash jarayonini xolis va shaffof jarayonga aylantirishga imkon beradi. Har bir o'quvchi o'z ishini qaysi mezonlar bo'yicha baholanishini bilishi kerak. O'quvchilarning ta'limdagi yutuqlarini nazorat qilish – bu o'qitish-o'qish jarayonini doimiy, tartib bilan kuzatish, ushbu jarayonning borishini ma'lum ko'rsatkichlar, jumladan, diagnostik, formativ va summativ baholash, ushbu ma'lumotlarning talqin qilinishi va o'quvchilarning ta'lim natijalariga ta'sir qiluvchi omillarni aniqlash bo'yicha kuzatib borishdir. Bu turdagi baholashning ma'lumotlaridan barcha o'quvchilar ehtiyojlarini qondirish, ta'lim jarayoniga o'zgartirishlar kiritish va ularning samaradorlik darajasini kuzatib borish uchun aniq xatti-harakatlarni belgilashda ishlatiladi.

Zamonaviy ta'lim muhitida pedagogik faoliyatni qo'llab-quvvatlaydigan turli xil texnologik vositalar qo'llaniladi. Masalan, smartfonlar va ularning ilovalari, onlayn test yoki so'rov o'tkazish uchun mo'ljallangan vositalar shular jumlasidandir. Ba'zi bir veb-instrumentlar yordamida o'qituvchi onlayn rejimda topshiriqlarning bajarilish dinamikasini kuzatish va natijalarni grafik ko'rinishda ko'rish mumkin [2,6].

Kompyuter texnologiyasi yoki internet resursidan foydalanish o'quvchilarning faoliyati ustidan nazoratni sifat jihatidan o'zgartirish imkonini beradi, shuningdek, o'quv jarayonini boshqarishning moslashuvchanligini ta'minlaydi. Kompyuter barcha javoblarni tahlil etish imkonini beradi va ko'p hollarda o'quvchilar yo'l qo'ygan xatolarini to'g'rilay olmasdan, balki u keltirib chiqaradigan sababni bartaraf etishda yordam beradigan omillarini aniqlaydi. Hozirgi kunda ko'pgina ta'lim muassasalari o'quv jarayonining samaradorligini oshirish va o'quvchilarning bilimlarini baholash uchun turli vositalardan keng foydalanmoqda. O'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan bilimlarni aniqlash uchun bir necha xil nazorat shakllari mavjud [1].

Bugungi kunda test o'quvchi (talaba) bilimini tezkor baholashning eng samarali usuli hisoblanadi. Bundan tashqari, testlar, xususan, onlayn testlar so'rovlar, anketalar, ma'lum bir sohaning reytingini aniqlashda ham qulay vosita hisoblanib, natijalarning tezkorligi bilan boshqa baholash

mezonlaridan ajralib turadi. Google Classroom ham kurs yaratuvchilarga mana shunday imkoniyatni taqdim etib, kursga test joylashtirishning bir necha xil variantlarini taqdim etadi. Ayniqsa, Google Forms yordamida yaratilgan testlar foydalanish uchun qulayligi jihatidan barcha jabhalarda keng qo'llanilib kelinmoqda. Google Formsda har bir shakl veb-sahifa bo'lib, unda anketa yoki viktorina (quiz) joylashtirilgan – tanlovda bir yoki bir nechta ishtirokchilar qatnashadigan va savollarga javob beradigan tanlov hisoblanadi.

Google Forms bilan quyidagilarni amalga oshirish mumkin:

- turli tadbirlarda onlayn registratsiyadan o'tish;
- onlayn tadqiqot o'tkazish;
- fikrlarni jamlash;
- yozma kelishuvlar;
- ovoz berish;
- anketa so'rovnomalari va hokazo [3].

Google Forms quyidagi turdagi savollarni yaratish imkonini beradi [4]: qisqa matn (respondentdan qisqa javob kiritish so'raladi); uzun matn (respondent batafsil javobni kiritadi); ko'pchilikdan biri (respondent bir nechta javob variantini tanlashi kerak); ko'pchilikdan bir nechta (respondent bir nechta javob variantini tanlashi mumkin); ochiladigan ro'yxat (respondent bitta variantni tanlaydi ochiladigan menyu); shkala (respondent raqamli shkala yordamida baholashi kerak, masalan, 0 dan 10 gacha); respondent ustunlar va satrlardan tashkil topgan to'ring aniq nuqtalarini tanlaydi.

Google Forms ni qo'llab onlayn testni quyidagi holatlarda o'tkazish mumkin: 1) yangi mavzuini o'rganishni boshlashdan avval. Bu nafaqat o'quvchilarning yangi o'quv materialini o'rganishga tayyorgarlik darajasini aniqlash emas, balki o'quvchilar bilimlaridagi bo'shliqlar va uzilishlarni bartaraf etish uchun qanday choralar qo'llash haqida fikr yuritish imkonini beradi. O'tkazilgan test natijalari tahlili esa qayerda va eng muhimi kelgusida o'quvchi oldida yangi o'quv materialini o'zlashtirish bilan bog'liq qanday qiyinchiliklar vujudga kelishini aniqlash imkonini beradi.

2) yangi o'quv materialini o'rganilib bo'lingandan keyin, ammo o'zlashtirilgan nazariy bilimlarni qo'llash ko'zda tutilgan masalalar va mashqlarni bajarish jarayonidan oldin. Bu turdagi testni o'tkazishdan maqsad o'quvchilarning ta'rif, qoida va algoritmlarni tushunish darajasini aniqlashdan iborat.

3) o'zlashtirilgan yangi o'quv materialini qo'llanilib masalalar va mashqlar bajarilib bo'lingandan keyin.

Bunday testlardan ko'zda tutilgan maqsad esa o'quvchi o'rganilgan nazariy materialni reproduktiv qayta ishlash darajasini emas, qanchalik darajada uni chuqur o'rganganligini aniqlashdan iborat.

Shunday qilib, agar ilgari o'qituvchi maktabda o'quvchilarning bilimlarini o'zlashtirish darajasini aniqlashda asosan qog'oz ko'rinishda chop etilgan materiallardan foydalangan bo'lsa, bugungi kunda esa o'qituvchida o'z kasbiy faoliyatida kompyuter texnologiyasi va internet resurslaridan erkin va ongli ravishda foydalanish imkoniyati mavjud. Zamonaviy o'qituvchi Google Forms yordamida onlayn-testlarni mustaqil yaratishi mumkin. Bunday server yordamida test o'tkazish – bu o'quvchilar bilimini tekshirishning tezkor va qulay usuli bo'lib hisoblanadi. Google Forms dan foydalanib o'quvchilarning bilimlarni o'zlashtirish darajasini aniqlash va baholash nafaqat natijalarni tezkor aniqlash balki, o'rganilayotgan fanga nisbatan o'quvchilarda qiziqish motivatsiya paydo qiladi.

Adabiyotlar

1. Громова С.В. Сущность, понятие и виды контроля. Текст: непосредственный. // Молодой ученый. 2015. № 16 (96). - С. 281-283.
2. Самарханова Э.К., Круподерова Е.П., Панова И.В.. Цифровые ресурсы для организации образовательного процесса и оценки достижений обучающихся в дистанционном формате: обзор цифровых ресурсов для дистанционного образования. - Н.Новгород: Мининский университет, 2020. –С. 50.

3. Пуляевская А.Н. Google Form: возможности для педагога – URL: <http://nitforyou.com/google-formy/>.

4. Как создавать и оценивать тесты в Google Формах. – URL: <https://support.google.com/docs/answer/7032287?hl=ru>.

5. Pardavev S. M. Formative assessment as a tool for monitoring students' individual learning achievements at school // TJE - The-matic journal of Education ISSN 2249-9822 Vol-8-Issue Q1- 2023 <http://thematicsjournals.in/index.php/tje> UIF 2020= 7.528 IFS 2020= 7.433 2022 sjifactor 4.549 Pages: 103-111. <https://thematicsjournals.in/index.php/tjed>

6. Pardavev S.M. (2023). Possibilities of using digital platforms for assessing individual educational achievements of stu-dents. *Journal of Advanced Scientific Research (ISSN: 0976-9595)*, 3(10).

REZYUME. Ushbu maqolada o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini onlayn nazorat qilish va baholashda onlayn servis Google Forms ning imkoniyatlaridan foydalanish haqida fikr yuritiladi.

РЕЗЮМЕ. В данной статье рассматривается использование онлайн-сервиса Google Forms для онлайн-мониторинга и оценки знаний, навыков и умений учащихся.

SUMMARY. This article discusses the use of the online service Google Forms for online monitoring and evaluation of students' knowledge, skills, and abilities.

XIX ƏSIRDIŇ AQYRY XX ƏSIR BASLARYNDA QARAQALPAKSTANDAĞY MƏDƏNIY-TƏRIYHXYY ŞARAYAT XƏM JƏDİDŞILIK AĞARTYŇŞYLYK XƏREKETI

Қ.Сейтмуратов – педагогика илимлериниң кандидаты, доцент

Əжинияз атындағы Нөкис мәмлекетлик педагогикалық институты

Таянч сузлар: таълим, тарбия, жадидчилик ҳаракати, жадид мактаби, дарслик, маданий-тарихий шароит.

Ключевые слова: образование, воспитание, джадидское движение, джадидская школа, учебник, культурно-историческое наследие.

Key words: education, upbringing, Jadid movement, Jadid school, textbook, cultural and historical heritage.

XIX əsirdiŇ aqyry XX əsir baslarında qaraqalpaq xalqynyŇ mädeniy-təriyxii turmysında aǵartyŇşylyk xəm təlim-tərbiya məsələsi özine tən kubylıslar menen belgili bolyp, bul dəyirdə jaslar dy millii azatlyk ruŷxında tərbiyalau tıykarǵy uazyypalar dyŇ birine aйланды. Bul məsələniŇ keliip шыǵyŷy XIX əsirdiŇ aqyry şereginde xəm XX əsir basındaǵy ulkege кирип келе баслаған социаллық өзгерислерге, миллий ояныуға, жадидшилик хәрәкетлерине барып такалар еди.

Qaraqalpaqstanda Rossiya хукирманлығы орна-тылғаннан кейин (1873) басып алыушылықтың әскерий-административлик системасы орнатылды. Ауызбиршиликли қарақалпақ халқы Әмиўдәрьяның оң хәм сол жағалықларына бөлинип, бир-биринен бөлек еки басқарыу ҳәкимиятына тийисли болды. Шеп жағалықты (Хожели, Шоманай, Қоңырат) Хийуа ханлығына берип, оң жағалық (Шымбай, Шорахан, Төрткүл) Әмиўдәрья бөлими деп аталып, орайы Петро-Александровск (Төрткүл) етип белгиленди [1:13]. Бундай басып алыушылық хәм езиушилик халықтың ғәзебин келтирди.

Бул ҳаққында қарақалпақ халқының белгили шайыры, жадидшилик хәрәкетиниң актив ўәкили Сыдық Токпан улы (1857-1917) өзиниң «Заман» атлы қосығында: «Журтымыз екиге бөлинди, пуқара сарсан болды», «Анаў жағада (Әмиўдәрьяның шеп тәрәпинде) ярым хан болды, сўўрети бар бийжан болды», солар бийлик жүргизди, «Мына тәрәпте рус хәким, қайғыға толып тур жүрегим», - деп жазады. Сондай-ақ, ол «Кетти елдин димары, мағар ақыр заман болды» [2:76], деп, халықтың қыйыншылық көрип атырғанлығын өткир қосық қатарлары менен айтып өтеди.

Лекин, патша Россиясының басып алыушылық мақсетлерине қарамай ўақыттың өтиуи менен үлкеде капиталистлик қатнасықлар орын алып, социаллық ислеп шығарыу күшлери арта баслады. Н.И.Ильминский усылындағы түркий халықларды рус-ластырыуды нәзерде тутқан мектептер шөлкемлестир-иле баслады. 1874-жылы Петро-Александровскийде (Төрткүлде) еки билим журты хәм еки жергиликли рус мектеби (1878) ашылды. Соң бундай мектептер Шымбай хәм басқа районларда да шөлкемлестирилди.

Россиядағы теңсизликке, езиушиликке наразылығы ушын Россия патшасы 1875-жылы Ураллы қазақлардан 10000 адамды Қарақалпақ аймағына жер аударған. Сол дəyирдеги Россия патшасының сиясий туткынларды сүргин ететуғын орынлардың бири –Мойнақ районы болып, ол жерде XX əsir басында 230 дан аслам рус шаңарақлары жасаған [3:10]. Олар өзлерине тән еркинлик, демократия ҳаққындағы түсиниклери, патша

Россиясына болған наразылық көзқараслары менен ажыралып турған. Өзлери жыйналып, өз перзентлери ушын рус мектебин ашқан. Бул мектептеги оқытыу усыллары жергиликли ески мектеплердегиден өзгеше еди.

Qaraqalpaqstanda жадидшиликтің пайда болыуы-ның үш факторы: панисламизм, татар жадидшилиги хәм демократиялық идеялар (Қунхожа, Ажинияз, Бердақ, Өтеш х.т.б.) тийкарында жүзеге келгенлиги мәлим.

Мағрыйпатшылық идеясынан жетилисип шыққан жадидшилик миллий ояныу ушын шараят таярлап, халықты дүнья мәдениаты жетискенликлеринен хабар-дар етиўге мүнәсип еди. Нәтийжеде, олар социаллық-сиясий сана-сезими жетилисип, өзлериниң алдына үлкен ўазыпалар: миллий ояныуды, миллий азатлықты нәзерде тутып хәрәкет ете баслады. Мағрыйпатшы-лықтың жоқарғы басқышы тәризінде пайда болған жадидшилик хәрәкети билим тарауын реформалауды ғәрезсизлик ушын гүрестің тийкары куралы деп есаплады.

1905-1906-жыллары Хийуа қаласында Бас ўәзир Исламхожа хәм Камил дийўанбеги басшылығында «Жас Хийуалықлар» [4:28] хәрәкети шөлкемлестир-илип, бул хәрәкет Хийуа ханлығына қараслы Қарақалпақстан аймағында да (Хожели, Шоманай, Қоңырат) үлкен тәсир күшине ийе болды. Усы дəyирде Әмиўдәрьяның оң жағалауына тийисли болған Петро-Александровскийде (Төрткүлде) жадидшилик бирлеспеси социаллық педагогикалық хәрәкети «Қайырқомлық жәмийети» (1907) дүзилди.

Жадидшилик әсиресе биринши хәм екінши рус революциялары аралығында ҳәйиж алды. Социаллық-педагогикалық хәрәкетлер тәсиринде жаңа усылдағы мектептер көплеп ашыла баслады. 1907-жылы Төрткүлде «Қайырқомлық жәмийети» басламасы менен ашылған жадид мектебинен тысқары Хожели, Қоңырат хәм басқа қалаларда да жаңа усылдағы мектептер иске түсти. Хожелидеги Авазжан хожаның хәўлисінде ашылған азербайжанлы Юсуф Ахмедов шөлкемлестир-ген жадид мектеби (1909-1916) айрықша дыққатқа ылайық болды.

1909-1913-жылларда Қоңыратта жасап жұмыс исле-ген атақлы өзбек шайыры Мухаммедшариф Суфызада шөлкемлестирген жадид мектеби, 1911-жылы Қоңырат-та Қ.Ахмедов тәрәпинен ашылған, Қазан қаласынан шақырылған тәжирийбелли педагог Ахмад Зокир Ботиров оқытыушылық еткен жаңа усыл мектеби, 1912-жылы Сейфулғабид Мажитов ашқан жадид мектеби жасларға билим беріу хәм оларда сиясий сананы пайда етиўде өз алдына көзге тасланады. Жадидши шайыр